

Denis Lauc *

REGRESNI ZAHTJEVI NJEMAČKIH NOSITELJA SOCIJALNOG OSIGURANJA

SAŽETAK

Ovaj rad razmatra regresne zahtjeve njemačkih nositelja socijalnog osiguranja upućenih prema osiguravajućim društvima u Republici Hrvatskoj, te probleme koji se u sudskoj praksi i pravnoj teoriji javljaju vezano za pravnu osnovanost takvih zahtjeva, kao i opseg i granice obveza preuzetih ugovorom o osiguranju.

U tekstu su tako razrađeni sadržaji konkretnih zahtjeva, zakonske norme kojima se reguliraju obveze osiguravajućih društava, stav pravne teorije i sudske prakse, te kratak osvrt na pravno uređenje u regiji i Europskoj Uniji.

Ključne riječi: regresni zahtjevi, inozemni nositelji socijalnog osiguranja, domaći osiguratelji odgovornosti vlasnika motornih vozila, ugovor o osiguranju, sadržaj prava.

* Odvjetnik u odvjetničkom društvu „Grgić & Partneri“, Pisarnica I, Zagreb.

UVOD

Tijekom godina u Republici Hrvatskoj došlo je do niza sudskih sporova između inozemnih nositelja socijalnog osiguranja i domaćih osiguravajućih društava, a koje probleme sudska praksa do današnjeg dana nije riješila na jednoznačan način.

Prema mišljenju autora, na jedan jednostavan princip jamčenja u okviru sadržaja preuzetih obveza s obzirom da osiguravajuće društvo nije ništa drugo nego jamac za obveze preuzete ugovorom o osiguranju, nadovezao se niz različitih sudskih rješenja, što ukazuje na aktualnost ovog problema.

1. Sadržaj konkretnih zahtjeva

Prvenstveno, a prije nego što se uđe u razmatranje sadržaja preuzetih obveza ugovorom o osiguranju potrebno je objasniti što uobičajeno čini sadržaj tužbenih zahtjeva njemačkih nositelja socijalnih osiguranja. Predmet spora uobičajeno predstavljaju regresni zahtjevi za isplatom udovičkih mirovina udovicama i djeci osiguranika nositelja socijalnih osiguranja, smrtno stradalih u prometnim nezgodama u Republici Hrvatskoj, a koje je uzrokovao osiguranik domaćih osiguravajućih društava.

Međutim, kako nositelji socijalnih osiguranja tvrde da se aktivno legitimiraju u parnici temeljem članka 30. Sporazuma o socijalnom osiguranju sklopljenog između Republike Hrvatske i SR Njemačke^{1/2}, svoje zahtjeve za isplatu traže iz osnova ugovora o osiguranju vlasnika, odnosno korisnika motornog vozila od odgovornosti na štete nanesene trećim osobama, to domaća osiguravajuća društva smatraju da mogu odgovarati samo u granicama obveza preuzetih ugovorom o osiguranju^{3/4}.

Slijedom navedenog, stajališta stranaka u predmetnim sporovima su oprečno suprotna. Naime, nositelji socijalnih osiguranja su mišljenja da su

1) Narodne Novine, Međunarodni ugovori, 7/98

2) Ima li osoba, koja prema pravnim propisima jedne države ugovornice treba dobiti naknadu za štetu nastalu na području suvereniteta druge države ugovornice, prema njenim propisima pravo na nadoknadu štete od treće osobe, tada pravo na nadoknadu prelazi na nositelja prve države ugovornice, prema pravnim propisima koji za njega vrijede, a druga država ugovornica priznaje taj prijelaz.“

3) Narodne Novine, 20/97, 46/97, 116/99, 11/02, Zakon o osiguranju (dalje: ZO)

4) Narodne Novine, 51/05, 36/09, 75/09 i 76/13, Zakon o obveznim osiguranjima u prometu (dalje: ZOOP)

im domaća osiguravajuća društva dužna platiti cjelokupne iznose isplaćenih mirovina⁵, dok su domaća osiguravajuća društva mišljenja da su svoje obveze dužna ispuniti u okviru preuzetih ugovornih obveza, limitiranih sadržajem i visinom.

2. Zakonske norme koje reguliraju sadržaj preuzetih obveza osiguravajućih društava

Da bi se shvatilo na koja to ograničenja ukazuju domaća osiguravajuća društva potrebno je razmotriti sadržaj zakonskih normi koje reguliraju sadržaj preuzetih obveza, kako u opsegu, tako i u visini.

Tako je prisilnom normom Zakona o obveznim osiguranjima u prometu (dalje: ZOOP) izričito propisano kako je društvo za osiguranje dužno sklopiti ugovor o osiguranju sukladno tom Zakonu i Uvjetima za osiguranje.⁶

Iz navedene odredbe proizlazi da je potrebno utvrditi kako je ZOOP (prije Zakon o osiguranju, dalje: ZO) regulirao sadržaj obveza društava za osiguranje prema pravnim osobama koje obavljaju poslove zdravstvenog, mirovinskog ili invalidskog osiguranja.

Iz tih odredbi proizlazi da su društva za osiguranje obvezna pravnima osobama koje obavljaju poslove zdravstvenog, mirovinskog ili invalidskog osiguranja naknaditi stvarnu štetu u okviru odgovornosti svog osiguranika i u granicama obveza preuzetih ugovorom o osiguranju.^{7/8}

Tako je i odredbama ZO i ZOOP propisano da se pod stvarnom štetom podrazumijeva razmjerni iznos mirovine oštećene osobe, odnosno članova njezine obitelji, s tim da je izračun razmjernog dijela mirovine različito reguliran u odredbama ZO i ZOOP-a.

Naime, dok se prema odredbama ZO razmjerni iznos mirovine određuje prema preostalom vremenu mirovinskog staža i godina života oštećene osobe potrebnih za stjecanje prava na starosnu mirovinu⁹, u ZOOP-u se razmjerni iznos mirovine određuje prema propisima o mirovinskom osiguranju u visini razlike između invalidske mirovine izvan rada i invalidske

5) čl. 116. Zakona o socijalnom osiguranju Njemačke - SGB

6) čl. 8. ZOOP

7) čl. 86 ZO

8) čl. 27. ZOOP

9) čl. 86, st. 2 i 3. ZO

mirovine u slučaju povrede na radu¹⁰.

Smisao ili intencija navedenog načina reguliranja potraživanja pravnih osoba koja obavljaju poslove mirovinskog osiguranja je bila činjenica da je potrebno kod utvrđivanja visine stvarne štete uzeti u obzir okolnost da su nositeljima mirovinskog osiguranja tijekom godina uplaćivani i doprinosi od strane njihovih osiguranika.

3. Stav pravne teorije

Prema stavu nekih autora¹¹ potpisani međudržavni sporazumi o socijalnom osiguranju uopće se ne odnose se na osiguranje imovine i osoba, pa se prema tome odredbe o pravu subrogacije u tim sporazumima ne mogu primjeniti na osiguretelje odgovornosti vlasnika vozila iz prometnih nezgoda.

Nadalje, prema navedenom stavu niti odredbe Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima¹² ne mogu se primijeniti na sporove protiv osiguratelja odgovornosti vlasnika motornih vozila, jer navedeni osiguratelji nisu počinitelji štete stranim nositeljima socijalnog osiguranja. Slijedom navedenog, ovakvim pristupom se negira i aktivna legitimacija inozemnih nositelja socijalnog osiguranja, što je po mišljenju autora ovog članka ipak jedan isključiv stav prema zahtjevima inozemnih nositelja socijalnog osiguranja.

Drugi autori¹³ navode da problematici regresa inozemnih nositelja socijalnog osiguranja nikad nije posvećena dovoljna pozornost, odnosno da je to važno pitanje bilo posve periferno, iako bi cjelokupno društvo trebalo biti zainteresirano za ovu problematiku s obzirom na broj zahtjeva, složenost i raznovrsnost zahtjeva, te konačno velikih izdataka koji terete fondove osiguratelja od odgovornosti.

Iz analize D. Dorbola tako proizlazi da se tim problemom nitko ozbiljno nije bavio, pa stoga praktično ne postoje nikakvi pisani materijali, a rijetki su odjeli inozemnih šteta koji raspolažu dovoljnim znanjem da uopće shvate kompleksnost ove problematike.¹⁴

10) čl.27. st. 3. ZOOP

11) B. Rajčić, *Pravo i privreda*, 2001, br. 1-2, 61-69

12) *Narodne novine*, 53/91, 88/01

13) D. Dorbolo, *Zbornik s 2. savjetovanja o obradi i likvidaciji međunarodnih automobilskih šteta*, Opatija, travanj 1994, 75

14) *Ibid.*, 75

Konačno, D. Dorbolo zaključuje da, iako je bilo tumačenja kako njemački i austrijski nositelji socijalnog osiguranja dolaze u bolji položaj od domaćih zavoda za socijalno osiguranje, i na štete nastale u Republici Hrvatskoj treba primijeniti propise njemačkih zakona o socijalnom osiguranju vezano za opseg štete, dok hrvatske propise treba primijeniti samo na pitanja utvrđivanja odgovornosti i zastare.¹⁵

Ovakvim tumačenjem D. Dorbolo sugerira cijepanje prava na način da se neka pravna pitanja, za prometnu nezgodu nastalu u Republici Hrvatskoj, primjenjuje njemačko materijalno pravo, a za neka pravna pitanja hrvatsko materijalno pravo.¹⁶

U konačnici izraženi stav se pojednostavljeno svodi, da je domaći osiguratelj vlasnika motornog vozila dužan platiti sve što potražuje inozemni nositelj socijalnog osiguranja, neovisno što bi time bio doveden u povoljniji položaj u odnosu na domaćeg nositelja socijalnog osiguranja, uz utvrđivanje odgovornosti i pitanja zastare po hrvatskom materijalnom pravu.

Prema trećem izraženom stavu¹⁷ kada dođe do prometne nezgode u tijeku koje sudionici budu ozlijeđeni ili nastupi smrt nekog od sudionika, u tipičnu vezu oštećeni – štetnik – osiguratelj obveznog osiguranja od odgovornosti štetnika, stupa i četvrti faktor – nositelj socijalnog osiguranja. Tako J. Schörghuber navodi da je prirodno da nositelj socijalnog osiguranja pokušava da ova svoja davanja regresira od odgovorne osobe – štetnika ili njegova obveznog osiguratelja od odgovornosti.¹⁸

Slijedom navedenog, u ovoj situaciji vezano za odnos nositelj socijalnog osiguranja – osiguratelj, navodi se da je prvenstveno nužno utvrditi koja to prava ima žrtva nezgode prema mjerodavnom materijalnom pravu, te da se nakon toga ima provjeriti, da li su i u kojoj mjeri ta prava prešla na nositelja socijalnog osiguranja.¹⁹ Prema izraženom stavu proizlazi da nositelj socijalnog osiguranja ne može ostvariti više prava nego što ih je imala sama žrtva, neposredno ozlijeđeni, odnosno članovi uže obitelji smrtno

15) D. Dorbolo, Zbornik s 2. savjetovanja o obradi i likvidaciji međunarodnih automobilskih šteta, Opatija, travanj 1994, 83

16) *Ibid.*, 83

17) J. Schörghuber, *Revija za pravo osiguranja*, 3/2007, 23-26

18) *Ibid.*, 24

19) *Ibid.*, 25

stradalog sudionika.²⁰

4. Stav sudske prakse u Republici Hrvatskoj

Sudska praksa u Republici Hrvatskoj vezano za navedenu problematiku je dijametralno suprotna. Prema onome, a što je autoru ovog članka poznato, sva obrazloženja odluka svode se u biti na četiri oprečna stava.

Tako prema prvom, Vrhovni sud Republike Hrvatske riješio je²¹ kako je drugostupanjski sud pravilno zaključio kako je za pitanja koja se tiču postojanja štete, odgovornosti i visine tužbenog zahtjeva mjerodavno pravo države u kojoj se šteta dogodila, dakle, hrvatsko pravo.

Međutim, sud izražava stav da tužitelj²² nije neposredni oštećeni, zbog čega nije u obvezi dokazivati postojanje štete, već da svoje pravo na povrat tražbina isplaćenih s naslova tzv. udovičke rente crpi iz prava udovice svog osiguranika, koja bi od štetnika imala pravo zahtijevati naknadu štete zbog uskraćenog uzdržavanja uslijed smrti supruga.

Prema tom mišljenju, nositelj socijalnog osiguranja, s obzirom da nije neposredni oštećenik stupa u pravo udovice osiguranika, a bez preispitivanja činjenica je li poginuli uopće uzdržavao ili redovito pomagao udovicu,²³ kao i činjenica vezanih za iznos koji je udovica dobivala od poginulog da je ostao u životu.

Iz ovog stava ostaje nejasno, kako nositelj socijalnog osiguranja može stupiti u pravo neposrednog oštećenika, a da nema obveze dokazivanja uopće postojanja tog prava i njegove visine.

Dvojbena je izražena stav Vrhovnog suda, s obzirom da se njime narušava sam smisao subrogacije, i to u situaciji ako u trenutku prijelaza obveze, tražbina udovice, prema domaćem osiguravajućem društvu uopće nije postojala, onda nikakvo pravo nije ni moglo prijeći na nositelja socijalnog osiguranja.²⁴

Slijedom navedenog, ostaje nejasno kako nositelj socijalnog osiguranja može stupiti u pravo neposredno oštećenog, a da nije dužan dokazivati postojanje i sadržaj tih prava.

20) *Ibid.*, 25

21) Vrhovni sud Republike Hrvatske, Rev-x 97/14-2, od 14. svibnja 2014. g.

22) Nositelj socijalnog osiguranja

23) čl. 1094. Zakona o obveznim odnosima

24) Komentar zakona o obveznim odnosima, V. Gorenc, Narodne novine, 2014, 161

Prema drugom stavu, Vrhovni sud Republike Hrvatske riješio je kako je temeljem Sporazuma o socijalnom osiguranju između Republike Hrvatske i SR Nemačke²⁵ za utvrđivanje prava na regres inozemnog nositelja socijalnog osiguranja mjerodavno pravo SR Njemačke, dok se pravo osiguranika oštećenika na području Republike Hrvatske na naknadu štete ocjenjuje prema domaćem, odnosno hrvatskom pravu.

Slijedom navedenog, Vrhovni sud zaključuje da bi po hrvatskim propisima to podrazumijevalo naknadu štete zbog izgubljenog uzdržavanja, a što je pitanje činjenične naravi, koje bi inozemni nositelj socijalnog osiguranja morao dokazivati.²⁶ Ovdje je stoga Vrhovni sud bio mišljenja da nositelj inozemnog socijalnog osiguranja stupa u pravnu poziciju oštećenika, odnosno u njegovo pravo na naknadu štete zbog izgubljenog uzdržavanja, međutim nositelj inozemnog socijalnog osiguranja je dužan dokazivati postojanje kao i visinu tih prava.

Prema trećem stavu Vrhovni sud u obrazloženju svoje odluke navodi jednu bitnu okolnost, a to je da pravni položaj inozemnog fonda mirovinskog osiguranja, s obzirom na primjenu hrvatskog prava, ne može biti povoljniji od pravnog položaja domaćeg (hrvatskog) fonda mirovinskog osiguranja.²⁷ Sud tako upućuje na obvezu prvostupanjskog suda u ponovljenoj postupku na dužnost raspravljanja o svim okolnostima osnovanosti tužbenog zahtjeva primjenom čl. 94. Zakona o osnovama sistema osiguranja imovine i osoba (kasnije: ZO/ZOOP).²⁸

Prema četvrtom stavu, a koji je u biti u skladu s izraženim trećim stavom Vrhovnog suda, s tim da ovdje u obrazloženju sud pojašnjava postupak utvrđivanja prava na stvarnu štetu, te Vrhovni sud zaključuje da iz odredbi međunarodnog ugovora²⁹ nesumnjivo proizlazi da se temeljem prava Republike Hrvatske ocjenjuje da li osoba koja prima davanja iz socijalnog osiguranja u inozemstvu, a to su osiguranici tužitelja, ima pravo na naknadu štete od tuženika kao štetnikova osiguratelja.

Sud tako obrazlaže da ni sam domaći osiguratelj ne spori da je pravo na-

25) Narodne novine, Međunarodni ugovori, 7/98

26) Vrhovni sud Republike Hrvatske, Rev- x 987/12-3, od 05.03.2014. g.

27) Vrhovni sud Republike Hrvatske, Rev-22/1992-2, od 28.04.1992. g.

28) Službeni list SFRJ, br. 17/90, 82/90 i Narodne novine br. 53/91, kasnije: ZO, ZOOP

29) Narodne novine, Međunarodni ugovori, 7/98

knade štete prešlo na inozemnu ustanovu socijalnog osiguranja, odnosno da je inozemni nositelj socijalnog osiguranja aktivno legitimiran regre-snim zahtjevom potraživati iznose koje je isplaćivao oštećenima, među-tim, mjerodavni propis hrvatskog prava u odnosu na domaćeg osiguratelja je odredba čl. 86. ZO³⁰ prema kojoj je društvo za osiguranje pravnoj osobi koja obavlja poslove zdravstvenog, mirovinskog ili invalidskog osiguranja dužno naknaditi stvarnu štetu u granicama obveza preuzetih ugovorom o osiguranju.

Sud zaključuje da se pod tom stvarnom štetom sukladno navedenoj odredbi, smatra razmjerni iznos mirovine oštećene osobe, odnosno člano-va njezine obitelji koji se određuje prema preostalom vremenu mirovin-skog staža i godina života oštećene osobe potrebnih za stjecanje prava na starosnu mirovinu, te da je stoga drugostupanjski sud upravo na temelju navedenog propisa pravilno odbio tužbeni zahtjev za iznos koji prelazi odgovarajući razmjerni iznos mirovine oštećene osobe i time pravilno pri-mijenio materijalno pravo.

5. Osvrt na pravno uređenje u regiji i Europskoj uniji

Kako bi se dao jedan bolji uvid u kompleksnost problema s kojim se susreće sudska praksa u Republici Hrvatskoj potrebno je vidjeti kakva su zakonska uređenja u osiguranju vlasnika, odnosno korisnika motornih vo-zila od odgovornosti na štete nanese trećim osobama i u Sloveniji, Bosni i Hercegovini i Srbiji, a time i usklađenost tih zakonskim odredbi s prav-nom stečevinom Europske unije.

Tako je Zakonom o obveznih zavarovanjih v promet³¹ u članku 18. propisano da zavodi za zdravstveno, mirovinsko i invalidsko osiguranje imaju pravo na naknadu stvarne štete koja se određuje u kapitaliziranom iznosu prema preostalom vremenu radnog staža i godina života fizičke osobe po-trebnih za stjecanje prava na starosnu mirovinu.

Iz sadržaja zakonske odredbe je razvidno da je obveza osiguratelja vla-snika, odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete nane-sene trećim osobama prema nositeljima mirovinskog osiguranja u Slove-niji propisana na identičan način kako je to u Hrvatskoj bilo propisano

30) Narodne Novine, 91/94, 20/97, 46/97, 116/99, 11/02, Zakon o osiguranju, čl. 86

31) Radni list Republike Slovenije, 52/2007

člankom 81. Zakona o osiguranju iz 1994. godine.³²

U Bosni i Hercegovini su obveze društava za osiguranje različito regulirane u Republici Srpskoj i Federaciji Bosne i Hercegovine.

Tako dok je u Republici Srpskoj člankom 31. Zakona o obveznim osiguranjima u saobraćaju³³ propisano da su društva za osiguranje dužna samo nositeljima zdravstvenog osiguranja naknaditi stvarne troškove liječenja i druge nužne troškove oštećene osobe nastale u skladu s propisima o zdravstvenom osiguranju, u Federaciji Bosne i Hercegovine je člankom 9. Zakona o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila³⁴ propisano da su društva za osiguranje dužna nositeljima obveznog i privatnog zdravstvenog, invalidskog i mirovinskog osiguranja platiti sve iznose koje su nositelji socijalnog osiguranja platili oštećeniku.

Konačno, člankom 76. Zakona o osiguranju imovine i lica u Republici Srbiji³⁵ je propisano da domaći i strani nositelji socijalnog osiguranja ne mogu prema društvima za osiguranje isticati regresne zahtjeve.

Slijedom navedenog, iz citiranih odredbi je razvidan različit pristup zahtjevima inozemnih nositelja mirovinskog osiguranja, od takvog da se istima ne priznaje uopće pravo na regres od društava za osiguranje, do onih koji im omogućuju regres za sve iznose koje su platili oštećenoj strani.

U Europskoj uniji regresna prava ustanova socijalnog osiguranja su regulirana odredbom iz članka 85. Uredbe (EZ) broj. 883/2004 o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti³⁶ kojom se uređuju dva načina prava potraživanja, ili kroz subrogaciju u prava koja korisnik ima u odnosu na treću stranu ili kroz izravna prava prema trećoj strani ako su takva prava propisana vezano za potraživanja ustanova socijalnog osiguranja.

Slijedom navedenog, i odredbama slovenskog i hrvatskog Zakona o obveznim osiguranjima u prometu je omogućeno nositeljima socijalnog osiguranja pravo na izravan pristup prema društvima za osiguranje na način kako je to regulirano prethodno citiranim odredbama.

32) Narodne Novine, 9/1994

33) Službeni glasnik 82/15

34) Službene novine FBiH, 24/05

35) Službeni glasnik, 30/96, 57/98, 53/99, 55/99

36) Uredba (EZ) br. 883/2004 o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti, od 29.04.2004. godine

Također i u Bosni i Hercegovini, iako nije članica Europske unije, omogućeno je nositeljima socijalnog osiguranja pravo na izravan pristup prema društvima za osiguranje, s tim da je sadržaj prava različito uređen u Federaciji Bosne i Hercegovine i Republici Srpskoj.

Zakonskim odredbama u Republici Srbiji onemogućeno je pravo nositeljima socijalnog osiguranja na izravan pristup prema društvima za osiguranje, pa se postavlja pitanje primjene Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju koji je potpisan 29. travnja 2008. godine između Republike Srbije i Europske unije.

ZAKLJUČAK

Usporedbom stavova izraženih u sudskoj praksi, a posebno kad se uzmu u obzir i različita zakonska rješenja o ovoj problematici u regiji, vidljiva je nekonzistentnost u rješavanju sporova između inozemnih nositelja socijalnog osiguranja i domaćih osiguravajućih društava, a time i nepotrebnog opterećivanja kapaciteta suda.

Naime, sudska praksa „luta“ od stava da inozemnim nositeljima socijalnog osiguranja pripada pravo na regrese u cijelosti isplaćenih mirovina neposrednim oštećenicima, odnosno članovima njegove obitelji prema principu da inozemni nositelji socijalnog osiguranja stupanju u pravnu poziciju neposrednog oštećenika, odnosno u pravo na naknadu štete zbog izgubljenog uzdržavanja s tim da nisu dužni dokazivati postojanje i visinu tog prava, do stava da inozemni nositelji socijalnog osiguranja ne mogu imati povoljniji pravni položaj od pravnog položaja domaćeg (hrvatskog) fonda mirovinskog osiguranja, te da im pripada pravo na isplatu u odnosu na domaćeg osiguratelja isključivo u okviru obveza koje je on preuzeo ugovorom o osiguranju.

Izraženi prvi stav Vrhovnog suda bio bi u suprotnosti s institutom subrogacije^{37/38}, a i izraženim stavom sudske prakse u Europskoj Uniji³⁹, s obzirom da je subrogacija izvedeno, a ne izvorno pravo, jer se naime prijelazom osiguranikovih prava na inozemnog nositelja socijalnog osiguratelja situacija štetnika ne mijenja i ne može se pogoršati.⁴⁰

Slijedom navedenog sva problematika svodi se na činjenicu nerazumjevanja od strane suda u pojedinim odlukama okvira propisanih obveza društava za osiguranje, s obzirom da domaći osiguratelji ne mogu odgovarati izvan sadržaja obveza preuzetih ugovorom o osiguranju i propi-

37) Komentar zakona o obveznim odnosima, V. Gorenc, Narodne novine, 2014, 158.

38) „Ako obvezu ispuni osoba s koja ima neki pravni interes u tome, na nju po samom zakonu u trenutku ispunjenja prelazi vjerovnikova tražbina sa svim sporednim pravima.“ Vrhovni sud Republike Hrvatske, Rev-357/83, od 15. lipnja 1983. g.

39) Predmet C-397/96, od 21. rujna 1999. godine, Caisse de Pension des employes Privates c/a Frankfurter Allianz Versicherungs AG, u slobodnom prijevodu: „pravo nositelja socijalnog osiguranja na regres ne može nadmašiti prava koja žrtva (njevini pravni sljednici) imaju spram štetnika kako je to propisano zakonima države članice u kojoj je ozljeda pretrpljena.“

40) Subrogacija u osiguranju, sličnosti i razlike sa drugim institutima, prof. dr. S. Jovanović/prof. dr. M. Počuča, *Evropska revija za pravo osiguranja*, 4/2014

sanih Zakonom o obveznim osiguranjima u prometu, niti inozemni mirovinski fondovi mogu biti u povoljnijem položaju u odnosu na domaće fondove mirovinskog osiguranja.

RECOURSE CLAIMS OF GERMAN SOCIAL INSURANCE HOLDERS

ABSTRACT

This paper considers recourse claims of German social insurance holders addressed at insurance companies in the Republic of Croatia, and the issues linked to legal grounds of such claims occurring in case law and legal theory, as well as the scope and the limits to obligations assumed under the insurance agreement.

The paper thus analyses the content of specific claims, legal norms regulating the insurance companies' obligations, the position of the legal theory and case law, and provides a short review of the legal system in the region and the European Union.

Keywords: recourse claims, foreign social insurance holders, domestic insurers, liabilities of motor vehicle owners, insurance agreement, content of the law.